

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/73/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5119207198
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5119207198.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu – sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej a JUDr. Róberta Urbana, v spore žalobcov: 1/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, E., 2/

F. D. A., rod. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XX, E., obaja žalobcovia právne zastúpení spoločnosťou JUDr. Magda Poliačiková, advokátka, s.r.o., so sídlom Národná 17, Žilina, proti žalovanému: I. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XX/XX, E., právne zastúpený JUDr. Ivanou Tomkowou, advokátkou so sídlom L. X, E., o zaplatenie 8.162,93 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 17C/52/2019-486 zo dňa 28. novembra 2022 takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie o s t á v a n e d o t k n u t ý m vo výroku I. o čiastočnom zastavení konania a výroku IV. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

Rozsudok súdu prvej inštancie vo zvyšnej časti (výroky II. a III.) zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 1.038,72 eur pri aplikácii § 144, § 145 ods. 1, 2 a § 146 ods. 1 CSP. Následne – výrok II. – žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 2.137,26 eur spolu s úrokom z omeškania 5 % ročne zo sumy 2.137,26 eur od 1.7.2019 do zaplatenia, a - výrok III. - žalobcovi 2/ sumu 4.986,95 eur spolu s úrokom z omeškania 5 % ročne zo sumy 4.986,95 eur od 1.7.2019 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia (výrok III.). V časti týkajúcej sa úrokov z omeškania nad 5 % do 8 % a za obdobie od 19.6.2019 do zaplatenia žalobu zamietol (výrok IV.).

2. S poukazom na aplikáciu § 451 ods. 1, 2, § 456, § 458 ods. 1 Obč. zák. a § 20 ods. 4 Ústavy (ustanovenia citované v napadnutom rozsudku) súd prvej inštancie po vymedzení pojmových znakov inštitútu bezdôvodného obohatenia, teórie prenosu dôkazného bremena a (po) odkaze na závery rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/26/2020 zo dňa 29.7.2020 vo veci sporu medzi totožnými stranami konštatoval dôvodnosť žalobcami 1/ a 2/ uplatneného nároku čo do jeho základu, keď žalovanému vznikla povinnosť, ktorú možno vyvodiť zo znenia ustanovenia čl. 20 ods. 4 Ústavy SR v podobe poskytnutia žalobcom 1/ a 2/ primeranej náhrady v peňažnej forme.

3. Pokiaľ ide o výšku peňažnej náhrady, podľa okresného súdu je majetkovým vyjadrením prospechu získaného bezdôvodným obohatením peňažná suma, ktorá zodpovedá sumám vynakladaným zvyčajne v danom mieste a čase na užívanie veci aj s prihliadnutím na druh právneho dôvodu (zmluvného typu či vecného práva k cudzej veci), ktorým sa spravídla právo užívania vzhľadom k jeho rozsahu a spôsobu zakladá; najčastejšie ide o nájomnú zmluvu, kedy sa výška náhrady hodnotí s obvyklou hladinou nájomného, ktoré by bol nájomca za obvyklých okolností povinný plniť, ak by vec užíval na základe platnej nájomnej zmluvy. Ak je výška odplaty závislá aj od účelu a spôsobu užívania, prípadne aj na právnej forme, ktorej sa obdobný spôsob užívania za bežných okolností realizuje, skúmal konkrétne

okolnosti prípadu a prihliadal aj na účel, ktorému vec spravidla slúži a k tomu ako ten, kto sa týmto spôsobom obohatil, vec skutočne užíval a akú odplatu by za takéto používanie veci bol nútený za normálnych okolností platiť.

4.Z takto naznačených východísk je podľa súdu prvej inštancie nesporné, že žalobcovia 1/ a 2/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti (žalobca 1/ v podiele 3/10 a žalobca 2/ v podiele 7/10) v kat. území E. KNC parc. č. 1744/2 -zastavané plochy a nádvoria o výmere 329 m² a žalovaný ako vlastník stavieb - dom súp. č. XXX na parc. 1760/1 a dom súp. č. XXXX na parc. 1760/2 a dom súp. č. XXXX na parc. 1744/14 využíva ako prístupovú cestu označenú nehnuteľnosť v podielovom spoluvlastníctve žalobcov - KNC parc. č. 1744/2. Žalovaný namietal, že nie je jediným subjektom, ktorý využíva prístupovú cestu ako aj to, že za rozhodné žalované obdobie zaplatil náhradu v rozsahu jeho podielu zo všeobecnej hodnoty ročnej odplaty 2.071,52 eur x 29,73 % = 615,86 eur, a teda je povinný uhradiť žalobcom úhradu za užívanie ich nehnuteľnosti v rozsahu rozhodného obdobia, t.j. dvoch rokov, celkom sumu 1.231,72 eur. Žalovaný dňa 27.9.2019 uhradil na bankový účet žalobcu 1/ sumu 369,51 eur, ktorá zodpovedá výške jeho spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti žalobcov a na bankový účet žalobcu 2/ sumu 862,20 eur, ktorá zodpovedá výške jeho spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti žalobcov.

5.Argumentáciu žalovaného, že výšku bezdôvodného obohatenia bolo potrebné určiť s ohľadom na počet užívateľov tejto komunikácie nepovažoval okresný súd za dôvodnú. Žalovaný totiž počas celého konania nedoplnil svoju procesnú obranu o relevantné tvrdenia, ktoré by zároveň podporil dôkazmi o skutočnostiach zohľadnenia podielu žalovaného ako vlastníka nehnuteľností vedených na LV č. XXXX M. XXXX pre kat. úz. E. na užívaní pozemku parc. č. 1744/2 titulom prechodu a prejazdu cez pozemok pre posudzované obdobie v tomto konaní. Bez predloženia takéhoto dôkazu tak súd nemal čo posudzovať a vyjadrenia žalovaného považoval za všeobecné a neúplné, nepredložené žiadnym iným dôkazom. Z pohľadu využívania prístupovej komunikácie pre viacero subjektov oproti pôvodne stanovenému podielu v inom časovom období znaleckým posudkom č. 64/2017 žalovaný počas celého konania bližšie nešpecifikoval a neprodukoval žiaden relevantný dôkaz pre zohľadnenie podielu na užívaní ostatnými subjektmi. Pokiaľ ide o jeho návrh na vykonanie znaleckého dokazovania, ktorý učinil podaním dňa 19.12.2019 tento bol uskutočnený len z opatrnosti a v nadväznosti na už prezentované právoplatné rozhodnutia vo vzťahu k predchádzajúcim obdobiam vykonanie tohto dôkazu podľa názoru žalovaného je nadbytočné.

6.Žalovaný tak podľa súdu prvej inštancie nepreukázal svoje tvrdenia o inej výške než akú preukázali žalobcovia 1/ a 2/ v tomto konaní. To, že parcela KNC č. 1744/2 - zastavené plochy a nádvoria o výmere 329 m² slúži ako prístupová komunikácia pre autá aj pre peších k okolitým nehnuteľnostiam, ktoré sú umiestnené popri ňom a za ním, aj v budúcnosti môže slúžiť len ako prístupová komunikácia, nie je na ňom samotnom možnosť výstavby pozemných stavieb a na pozemku je asfaltová komunikácia, konštatoval znalec N. O. C. vo svojich posudkoch, ktoré v tomto konaní predložili žalobcovia 1/ a 2/. Uvedené pozemky žalovaný teda užíva bez právneho dôvodu bezplatne, ktorú skutočnosť žalovaný v konaní nepoprel a poukazoval len na rozsah užívania sporných pozemkov aj inými subjektmi bez bližšej konkretizácie.

7.Pokiaľ žalovaný popieral tvrdenia žalobcov o výške uplatňovanej náhrady, bol podľa okresného súdu povinný uviesť vlastné skutkové tvrdenia a tieto doložiť dôkazmi, pričom najskôr tvrdil, že celá suma bola uhradená a svoje skutkové tvrdenia preukazoval dôkazom o úhrade zo dňa 27.9.2019 a 30.9.2019, ktoré úhrady boli však realizované ku iným súdnym konaniam a za iné obdobie, ktoré nezodpovedalo uplatňovanému obdobiu v danej veci od 1.7.2017 do 30.6.2019. Žalovaný formálne popieral tvrdenia a dôkazy predĺžené žalobcami, avšak na preukázanie vlastných tvrdení nepredložil ani nenavrhol súdu žiaden dôkaz, ktorým by hodnoverne doložil, že výška bezdôvodného obohatenia uplatnená žalobcami nezodpovedá všeobecnej hodnote stanoveného vecného bremena, teda všeobecnej hodnote práv a závad tak, ako žiadali žalobcovia. Právna úprava CSP nedáva súdu možnosť nahrádzať procesnú pasivitu sporovej strany v dokazovaní a zvyšuje tak procesnú zodpovednosť strán v dokazovaní.

8.Súd prvej inštancie uzavrel, že uplatnený nárok je skutkovo a právne dôvodný. Pri určení povinnosti žalovaného za dané obdobie vychádzal zo všeobecnej hodnoty práv a závad - strpenie závary - vecného bremena - práva prechodu a prejazdu v prospech vlastníkov iných nehnuteľností po komunikáciách na pozemku CKN 1744/2 zast. plocha a nádvoria o celkovej výmere 329 m² a zodpovedajúcej pre rok 2017 v sume 3.993,11 eur, rok 2018 v sume 4.110 eur, rok 2019 v sume 4.190 eur. Na základe skutkových zistení potom za obdobie od 1.7.2017 do 31.12.2017 priznal náhradu v sume 1.996,55 eur (3.993,11 eur : 12 = 332,75 eur x 6 mesiacov), za obdobie roka 2018 náhradu v sume 4.110 eur a za obdobie od 1.1.2019 do 30.6.2019 v sume 2.056,38 eur (náhrada predstavuje 342,76 eur/mesiac x 6 tak ako

požadovali žalobcovia 1/ a 2/) a po odpočítaní sumy 1.038,72 eur (žalovaný túto sumu zaplatil po podaní žaloby dňa 1.7.2019) zostatok predstavuje čiastku 7.124,21 eur a pri pomere spoluvlastníckeho podielu u žalobcu 1/ podiel 30% predstavuje sumu 2.137,26 eur a podiel 70 % u žalobcu 2/ sumu 4.986,95 eur.

9. Žalobcovia 1/ a 2/ popri istine uplatňovali i úrok z omeškania vo výške 8 % ročne od 1.7.2017 do zaplataenia a následne po čiastočnej úhrade sumy žalovaným dňa 1.7.2019 žiadali priznať úrok z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy od 19.6.2019 do zaplataenia.

10. Základným predpokladom vzniku nároku na úroky z omeškania je existencia omeškania s plnením peňažného dlhu a základným predpokladom takéhoto omeškania je existencia pohľadávky, t.j. práva na peňažné plnenie a jej zročnosť. Žalobcovia 1/ a 2/ výzvou zo dňa 10.6.2019 žiadali žalovaného na úhradu bezdôvodného obohataenia za uplatňované obdobie spolu vo výške 8.162,93 eur najneskôr do 30.6.2019, pričom výzvu prevzal žalovaný dňa 18.6.2019. Žalovaný na túto výzvu reagoval čiastočnou úhradou dňa 1.7.2019, a so zvyškom požadovanej náhrady sa žalovaný dostal do omeškania od 1.7.2019, keďže peňažné plnenie neposkytol v lehote najneskôr do 30.6.2019. Preto súd s poukazom na § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a v súlade s § 3 vyhl. MS SR 87/1995 Z. z. priznal žalobcovi 1/ popri istine i úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2.137,26 eur od 1.7.2019 do zaplataenia, a žalobcovi 2/ popri istine úrok z omeškania 5 % ročne zo sumy 4.986,95 eur od 1.7.2019 do zaplataenia. Vo zvyšku uplatnený nárok na úrok z omeškania (nad 5 % do 8 % a za obdobie od 19.6.2019 do zaplataenia) zamietol.

11. Žalobcovia 1/ a 2/ v priebehu konania pred prvým pojednávaním pristúpili k späťvzatiu žaloby v časti o zaplataenie 1.038,72 eur po úhrade sumy žalovaným 1.7.2019, kedy samotný žalovaný v odpovedi na ich výzvu listom zo dňa 29.6.2019 oznámil, že odplatu za užívanie nehnuteľností zašle ku dňu 30.6.2019 spolu sumu 1.038,72 eur za obdobie užívania nehnuteľností odo dňa 1.7.2017 do 30.6.2019.

12. Späťvzatie žaloby v tejto časti žaloby predstavuje jedno z dispozitívnych oprávnení žalobcu a je prejavom jeho autonómnej vôle, spôsobilým ovplyvňovať priebeh konania prebiehajúceho na základe ním podanej žaloby. V danej veci dôvodom späťvzatia žaloby sčasti bola úhrada sumy vo výške 1.038,72 eur žalovaným a to až po podaní žaloby, ktorá skutočnosť bola žalobcami 1/ a 2/ riadne preukázaná. Zvolenú procesnú obranu právneho zástupcu žalovaného, že v danej veci pohľadávka žalovaného bola splnená, a to úhradami zo dňa 27.9.2019 a 30.9.2019 (spolu vo výške 1.248,75 eur) súd vyhodnotil ako neúčinnú, lebo žalovaný dôsledne nesplnil povinnosť tvrdenia a súčasne povinnosť tieto tvrdenia aj preukázať. V konaní bol preukázaný opak, kedy žalovaný sám reagoval na výzvu žalobcov a jeho listom zo dňa 29.6.2019 presne špecifikoval spôsob peňažného plnenia, čo bolo v rozpore s tvrdeniami jeho zvoleného právneho zástupcu. Vzhľadom na dispozitívny procesný úkon žalobcov 1/ a 2/ súd rozhodol o zastavení konania v časti o zaplataenie sumy 1.038,72 eur pri aplikácii citovaných zákonných ustanovení o zastavení konania.

13. Okresný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania a to s poukazom na plný úspech žalobcov 1/ a 2/ vo veci aj s poukazom, že k zastaveniu konania došlo v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby pre správanie žalovaného a čiastočnej úhrade po podaní žaloby, preto priznal žalobcom 1/ a 2/ proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu 100 %.

14. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný a domáhal sa jeho zmeny v podobe zamietnutia žaloby.

15. Okresnému súdu vytýkal, že porušil princíp predvídateľnosti rozhodovania, ktorý znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 275/2018 z 25. júna 2019). Žalovaný totiž do konania súdu prvej inštancie predložil rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 10Co/268/2018 zo dňa 22.08.2019, ktorým bolo o nároku žalobcov už raz rozhodnuté, ale pre skoršie obdobie. Uvedeným rozsudkom Krajského súdu Žilina sp. zn. 10Co/268/2018 zo dňa 22.08.2019 bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 6C/255/2013 zo dňa 30.01.2018, v rámci ktorého je uvedené: „Zároveň sa súd stotožnil aj s použitou metódou tohto znalca (na ktorej logické odôvodnenie uvedené na str. 24 až 28 v plnom rozsahu odkazuje), na základe ktorej znalec následne rozdelil všeobecnú hodnotu ročnej odplaty za zriadenie práva vecného bremena podľa podielu výmery pozemkov jednotlivých vlastníkov, ktoré sú nevyhnutne prístupné z dotknutého pozemku vo vlastníctve žalobcov, pričom tak prislúchajúc podielu výmery pozemkov vo výlučnom vlastníctve žalovaného.“

16.V bode 48 označeného rozsudku je zdôvodnená potreba rozdeliť náhradu podľa miery akou dochádza k užívaniu pozemku medzi všetkých vlastníkov susediacich nehnuteľností, a to nasledovne: „Súd zásadne poukazuje na to, že ak by žalobcom I. a II. vzniklo voči každému vlastníkovi susediacich pozemkov uvedených znalcom na str. 28 znaleckého posudku právo na primeranú náhradu zodpovedajúcu celej výške znalcom stanovenej hodnoty ročnej odplaty za zriadenie práva vecného bremena, t. j. napr. za obdobie roku 2012 vo výške 2.152,30 eur, mali by žalobcovia v súhrne nároky na zaplatenie primeranej náhrady voči všetkým uvedeným vlastníkom susediacich pozemkov (7 vlastníkov) v celkovej výške 15.066,10 eur (7 x 2.152,30 eur), čo by v danom prípade niekoľkonásobne prekročilo hodnotu bežného odčerpateľného zdroja, za rok 2012 znalcom stanoveného v sume 2.803,05 eur. Pritom bežný odčerpateľný zdroj vyjadruje sumu, ktorú získa vlastník pri riadnom hospodárení, keď závada (vecné bremeno zaťažujúce pozemok) neexistuje. Bežným odčerpateľným zdrojom sa spravidla rozumie disponibilný výnos z prenájmu pozemku bez zohľadnenia závady. Disponibilný výnos sa stanoví ako rozdiel príjmov (hrubého výnosu z nájmu pozemkov) a nákladov (min daň z pozemku), ktorý sa objektivizuje odhadom straty (ktorá zohľadňuje existujúci trh s prenájomom nehnuteľností v danej lokalite a typ posudzovaného pozemku) pri bežnom hospodárení, (viď znalecký posudok str. 26) Uvedené by tak neprimerane zvýhodňovalo žalobcov I. a II. a naopak by viedlo na ich strane k vzniku výnosu z dotknutého pozemku, ktorý by bol niekoľkonásobne vyšší ako hrubý výnos z nájmu dotknutého pozemku (v roku 2012 vo výške 3.521,29 eur) a súčasne by bol vo výške cca 1/3 trhovej ceny dotknutého pozemku (za rok 2012 znalcom stanovenej všeobecnej hodnoty 47.968,20 eur = 329 m² x 145,80 eur/m²). Idúc výkladom ad absurdum pri ešte väčšom počte vlastníkov susediacich pozemkov, resp. väčšom počte susediacich pozemkov (napr. 23; potom celková výška odplaty za zriadenie vecného bremena v roku 2012 by bola v sume 49.502,90 eur = 23 x 2.152,30 eur), by súhrnný ročný výnos žalobcov I. a II. z opakujúcej sa odplaty za zriadenie vecného bremena prekročil znalcom stanovenú všeobecnú hodnotu dotknutého pozemku vo vlastníctve žalobcov I. a II. (v roku 2012 o výške 47.968,20 eur). Je potrebné si totiž uvedomiť, že užívanie dotknutého pozemku vo vlastníctve žalobcov I. a II. je u každého dotknutého vlastníka okolitých pozemkov limitované rozsahom užívania dotknutého pozemku ostatnými vlastníkmi susediacich pozemkov a súčasne aj užívaním dotknutého pozemku samotnými žalobcami I. a II. (resp. osobami odvodzujúcimi právo užívania dotknutého pozemku od vlastníckeho práva žalobcov I. a II., napríklad nájomcov žalobcov I. a II.). Bolo tak potrebné určiť pomer, v akom by sa jednotliví vlastníci susediacich pozemkov mali podieľať na celkovej primeranej náhrade patriacej žalobcom I. a II. za užívanie ich dotknutého pozemku všetkými subjektmi zodpovedajúcej celkovej všeobecnej hodnoty odplaty za zriadenie práva vecného bremena.“.

17.Z uvedeného vyplýva, že ak súd prvej inštancie priznal svojim rozsudkom žalobcom 1/ a 2/ náhradu zodpovedajúcu celej výške stanovenej hodnoty ročnej odplaty za zriadenie práva vecného bremena v zmysle predložených znaleckých posudkov, ktoré spracoval znalec N. O. C., t. j. napr. za obdobie roku 2019 vo výške 4.185,23 eur bez zohľadnenia, že žalobcovia majú tento nárok aj voči ostatným užívateľom dotknutého, čo pri 7 vlastníkov činí celkovú výšku 29.296,61 eur (7 x 4.185,23 eur = 29.296,61 eur), predstavuje to sumu, ktorá niekoľkonásobne prekročila hodnotu bežného odčerpateľného zdroja za rok 2019 znalcom stanovený v sume 5.396,59 eur. Uvedené nepochybne neprimerane zvýhodnilo žalobcov 1/ a 2/. Súd mal postupovať pri určení primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena s prihliadnutím na pomer, v akom by sa jednotliví vlastníci susediacich pozemkov mali podieľať na celkovej primeranej náhrade patriacej žalobcom 1/ a 2/ za užívanie ich dotknutého pozemku všetkými subjektmi zodpovedajúcej celkovej všeobecnej hodnoty odplaty za zriadenie práva vecného bremena. Skutočnosť, či sa žalobcovia 1/ a 2/ aj naozaj domáhali svojich nárokov (obdobných ako voči žalovanému) voči ostatným dotknutým vlastníkom susediacich pozemkov a s akým úspechom, nemôže byť v prejednávanej veci právne relevantná a nemôže ovplyvňovať postavenie žalovaného, teda rozsah (výšku) jeho peňažnej povinnosti vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/. Je treba si uvedomiť, že medzi žalovaným a ďalšími dotknutými vlastníkmi susediacich pozemkov nie je pasívna solidarita (§ 511 OZ) a teda žalobcovia 1/ a 2/ nemôžu od ktoréhokolvek subjektu, ktorý v rozhodnom období užíval (spôsobom ako žalovaný) ich dotknutý pozemok požadovať úhradu celej primeranej náhrady, ktorá zodpovedá obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcov 1/ a 2/ spôsobeného užívaním dotknutého pozemku v ich podielovom spoluvlastníctve všetkými týmito subjektmi.

18.Podľa odvolateľa zároveň súd prvej inštancie vo svojom rozsudku riadne, racionálne a ústavne konformne neodôvodnil odklon od už predtým vydaných rozhodnutí, kde bola zohľadnená miera užívania dotknutého pozemku ostatnými jeho užívateľmi. Voči rozsudku Krajského súdu Žilina sp. zn. 5Co 123/2019 podala žalovaná 2/ dovolanie, avšak ani v dovolacom konaní nebola úspešná. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/286/2020 zo dňa 18.08.2022 bolo jej dovolanie zamietnuté. Okresný súd procesne pochybil, keď v konaní nenariadil znalecké dokazovanie, a to

napriek tomu, že v konaní boli predložené dva rozdielne znalecké posudky, ktorých metóda na určenie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena bola diametrálne odlišná. Žalovaný dňa 19.12.2019 vo svojom podaní súdu navrhol podľa § 207 ods. 3 CSP, aby ustanovil znalca z odboru stavebníctva, ktorý by poskytol relevantnú odpoveď na sporné otázky. Na uvedenej skutočnosti nič nemení ani vyjadrenie právnej zástupkyne žalovaného zo dňa 21.02.2022, že uvedený návrh učinila len z opatrnosti, keďže žalovaný mal za to, že z ním predloženého znaleckého posudku bude súdu zjavná metóda výpočtu primeranej náhrady za vecné bremeno a teda aj zjavný rozpor medzi určením primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie nenariadiť znalecké dokazovanie vo svojom rozhodnutí riadne neodôvodnil, iba stroho skonštatoval v bode 11. rozsudku: „Pokiaľ ide o znalecké posudky znalca N. O. C. (č. 64/218, č. 14/2019 a 1/2020) pre stanovenie všeobecnej hodnoty vecného bremena - farchy, právo prechodu a prejazdu na nehnuteľnosti - pozemku CKN 1744/2 zapísaný na LV č. XXXX v k.ú. E. predložený žalobcami tento je súkromným znaleckým posudkom

v zmysle § 209 CSP obsahuje doložku o tom, že znalec si je vedomý následkov vedome nepravdivého znaleckého posudku, a preto súd postupoval pri vykonávaní tohto dôkazu akoby išlo o znalecký posudok súdom ustanoveného znalca.“

19. Žalovaný má však za to, že predložené znalecké posudky zo strany žalobcov nezodpovedali otázku rozhodujúcu pre toto konanie, a to zohľadnenie podielu žalobcu ako vlastníka nehnuteľností vedených na LV č. XXXX M. XXXX pre k.ú. E. na užívaní pozemku par. reg. C č. 1744/2 titulom prechodu a prejazdu cez pozemok pri porovnaní užívania ostatnými subjektmi, ktoré využívajú predmetný pozemok na prechod a prejazd, nakoľko neodzrkadľovali skutočnú primeranú náhradu za bezdôvodné obohatenie a boli v rozpore so znaleckým posudkom, ktorý do konania predložil žalovaný, a ktorý sa stal podkladom pre rozhodnutie v obdobných konaniach.

20. V písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žalobcovia uviedli, že pokiaľ sa týka konania vedeného na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 7C 45/2017 v spojení

s rozsudkom Krajského súdu v Žiline 5Co123/2019, s týmto sa súd 1. inštancie vysporiadal. Od právoplatnosti tohto konania nastala podstatná zmena okolností, keď žalobcovia podaním zo dňa 9.5.2022 predložili súdu nájomnú zmluvu uzavretú medzi prenajímateľmi J. I. - žalovaný a spoločnosťou TABAČÍK PRIEMTO s. r. o., a nájomcom S.P.T., s. r. o. za účelom prechodu a prejazdu cez nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovaného (KN-C par. č. 1744/10 a 1744/13), pričom nájomca sa zaväzuje uhrádzať prenajímateľovi I. J. mesačne 183 eur a spoločnosti TABAČÍK PRIEMTO, s. r. o. mesačne 283,50 eur čo činí spolu mesačne 466,50 eur. Ide o nehnuteľnosti, ktoré susedia s KNC parcelou 1744/2 a túto zmluvu predložili z toho dôvodu, že súd pri určení výšky odplaty za bezdôvodné obohatenie musí vychádzať z ceny, za ktorú sa v danom mieste a v danom čase obdobné nehnuteľnosti prenajímajú, resp. aká odplata sa za prechod a prejazd v danom mieste a čase uhrádza. Ďalej predložili súdu zmluvy o užívaní nehnuteľnosti tohto konkrétneho pozemku s I. J. - Priemto s výškou odplaty 350 eur mesačne, s N. C. s výškou odplaty 225 eur mesačne, potvrdenie realitnej kancelárie ADAMS s. r. o. ako aj odborné vyjadrenie znalca N. A. L., ktorí konštatujú, že tržná - obvyklá cena za prechod a prejazd tejto konkrétnej nehnuteľnosti je 551,67 eur mesačne. Taktiež predložili súkromný znalecký posudok znalca N. C. za rok 2018 č. 64/2018 a znalecký posudok č. 14/2019, ktorý ocenil výšku odplaty za vecné bremeno za rok 2019, zmluvu o nájme uzavretú medzi prenajímateľom POKROK v. d. Žilina a nájomcom EKOKROK s.r.o. Žilina, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v k.ú. E. KNC parcely 1744/1/6,7,8, kde výška odplaty za užívanie týchto pozemkov bola 10 eur za 1m² ročne, pričom uvedené parcely sa nachádzajú na rovnakom mieste ako sporná parcela. Pri výmere našej parcely 329 m² x 10 eur za 1 m² by vyšla ročná odplata 3290 eur, pričom výška mesačnej odplaty by činila 274.166 eur.

21. Okrajovo žalobcovia poukázali na to, že žalovaný a spoločnosť TABAČÍK - PRIEMTO, s. r. o. sú personálne prepojené. Prechod a prejazd cez KNC parcely č. 1744/10 a KNC parcela č. 1744/13 je v dĺžke cca 30 m a prechod a prejazd, ktorý realizuje žalovaný cez KNC parcelu č. 1744/2 je v dĺžke cca 60 m, t. z., že odplata za prechod a prejazd, ktorú by mal žalovaný platiť za prechod cez parcelu žalobcov, by mala byť násobne vyššia, ako výška odplaty, ktorú platí spoločnosť SPT s. r. o. žalovanému a spoločnosti TABAČÍK - PRIEMTO s. r. o.

22. Žalobcovia tiež upozornili na rozsudok Najvyššieho súdu SR 4Cdo 52/2009 podľa záverov ktorého „Ak nie je v občianskoprávnej rovine (napr. zmluvou) upravené užívanie pozemku vlastnícky patriaceho tretej osobe, má to za následok vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného plnením bez právneho dôvodu (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pretože aj keď existuje právny dôvod užívania cudzieho pozemku (napr. predbežné opatrenie) nejde o titul, podľa ktorého by žalovanému vzniklo oprávnenie no užívanie cudzieho pozemku“. Žalovaný užíval v rozhodnom období predmetný pozemok

bez právneho titulu, čo znamená, že majetkovým vyjadrením jeho prospechu by mala byť peňažná čiastka, ktorá zodpovedá čiastkam vynakladaným obvykle v danom mieste a čase za užívanie (vecné bremeno) obdobnej veci, ktorú by užívateľ (oprávnený z vecného bremena) bol povinný plniť podľa platne uzavretej zmluvy o zriadení vecného bremena. Podľa žalobcov sa Okresný súd v Žiline v konaní 7C 45/2017 odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe.

23. Pokiaľ žalovaný odkazuje na znalecký posudok č. 64/2017 N. N. C., tento vyčísluje odplatu za vecné bremeno do 30.6.2015, zatiaľ čo predmetom tohto sporu je uplatňovaná odplata za obdobie od 1.7.2017 do 30.6.2019. Navyše s týmto znaleckým posudkom nikdy nesúhlasili, pretože tento posudok, resp. jeho výsledky sú v rozpore s preukázanou cenou obvyklou, ktorá sa v danom mieste a čase platila za užívanie dotknutej nehnuteľnosti. Znalec N. C. napriek tomu, že mal k dispozícii viaceré zmluvy o užívaní predmetného pozemku tieto zmluvy ignoroval vo svojom posudku sa s nimi nevysporiadal a ani nevysvetlil ako mohol dospieť k odplate za užívanie pozemku mesačne vo výške 50 eur, keď obvyklá cena v danom mieste a čase sa pohybovala od 265 eur do 551 eur mesačne. Ďalej znalec sa vyjadroval k právnej otázke prípadného rozdelenia odplaty bez toho, aby bol niekým na to vyzvaný a mal na takéto vyjadrenie oprávnenie. Prípadmi otázka rozdelenia odplaty za užívanie cudzieho pozemku je otázkou právnou a nie otázkou znaleckou. Z právneho hľadiska je rozhodujúce posúdenie či ide o užívateľov cudzieho pozemku oprávnených alebo neoprávnených. Žalovaný v rámci prostriedkov procesnej obrany nepreukázal či v rozhodnom období subjekty, ktoré majú prístup k svojim pozemkom cez cudzí pozemok tento prístup aj reálne využívali. Žalovaný reálne obmedzovaný ani limitovaný v prechode nie je. K právnej otázke prípadného rozdelenia bezdôvodného obohatenia z ohľadu na počet užívateľov cudzieho pozemku zaujal právne stanovisko Krajský súd v Bratislave v uznesení č.k. 6Co 79/2016-322 zo dňa 28.3.2018, keď uviedol: „Rovnako irelevantnou bola argumentácia žalovaného, že výšku bezdôvodného obohatenia treba určiť i z ohľadu na počet užívateľov tejto komunikácie. V tomto smere odvolací súd uvádza, že výšku bezdôvodného obohatenia u žalovaného možno ohodnotiť bez ohľadu na počet užívateľov tejto komunikácie, nakoľko právo prechodu a prejazdu cez pozemok žalobcov je žalovanému priznané v celom rozsahu, bez ohľadu na počet ďalších užívateľov, (resp. nie je ďalšími užívateľmi tohto pozemku nijako obmedzené). inými slovami, žalovaný môže cez pozemok žalobcov prechádzať kedykoľvek bez obmedzenia právami ďalších užívateľov, a to i v noci v akomkoľvek počte áut a chodcov. Je preto irelevantné i tvrdenie žalovaného, že žalovaný toto právo nevyužíva 7 dní v týždni, 24 hodín dňa. Časové hľadisko užívania pozemku žalobcov záleží výlučne od rozhodnutia žalovaného a je pre danú vec irelevantné, či žalovaný bude používať pozemok žalobcov ako príjazdovú cestu v noci, cez deň, alebo cez sviatok. Navyše u žalovaného nie je vylúčené, že napríklad pri havarijnom stave (poistnej udalosti, požiar, zatečenie vodou a pod.) bude musieť prísť do svojej budovy aj o polnoci a cez sviatky a podobne.“

24. Otázka metódy je podľa žalobcov až druhoradou otázkou, prvoradou otázkou je otázka právneho posúdenia, či a z akého právneho dôvodu, je dôvod na rozdelenie finančnej náhrady medzi žalovaného a ostatných užívateľov. Nie je pravdou tvrdenie žalovaného, že v konaní boli predložené 2 rozdielne znalecké posudky, pretože v tomto konaní preukázateľne boli predložené len súkromné znalecké posudky N. C., ktoré oceňovali výšku odplaty za prechod a prejazd žalovaného za rozhodné obdobie. Žalovaný však mal možnosť predložiť vlastný súkromný znalecký posudok s posúdením rovnakej otázky a to v lehote stanovenej súdom na predloženie vyjadrenia k znaleckému posudku. Právna zástupkyňa žalovaného na pojednávaní dňa 21.02.2022 uviedla na otázku súdu, že pokiaľ ide o návrh na vykonanie znaleckého dokazovania, tento bol uskutočnený len z opatrnosti a vykonanie takéhoto znaleckého dokazovania je podľa nej nadbytočné.

25. V následnom písomnom stanovisku žalovaný argumentoval, že žalobcovia opomenuli uviesť, že uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.07.2019, sp. zn. 4Cdo 26/2020 bol rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 10Co 268/2018 zrušený z časti len voči žalobcovi 1/ a to vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti a vo výroku o trovách konania voči žalobcovi 1/ a vec bola len v tomto rozsahu vrátená Krajskému súdu Žilina. Z uvedeného vyplýva, že v zvyšnej časti bol Rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 6C 255/2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Žilina sp. zn. 10Co 268/2018 vecne správny a nadobudol právoplatnosť dňa 20.09.2019. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 6C/255/2013 zo dňa 25.02.2022 bod 34 jeho odôvodnenia

26. Nárok žalobcov za celé uplatňované obdobie uplatnený v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6C/255/2013, im bol právoplatne priznaný na základe rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 6C/255/2013 zo dňa 30.01.2018, Zároveň zdôraznil, že spôsob výpočtu náhrady spočívajúci v jej rozdelení nebol dôvodom, pre ktorý Najvyšší súd SR Rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 10Co 268/2038 z časti zrušil a vrátil späť na ďalšie konanie Krajskému súdu Žilina. Žalovaný v rozhodnom

období, t.j. od dňa 01.07.2017 do dňa 30.06.2019, stále užíval nehnuteľnosti žalobcov na základe uznesenia Krajského súdu v Žiline zo dňa 25. 01. 2012, sp. zn. 10Co/312/2011, ktorým bola žalobcom 1/, 2/ nariadená povinnosť umožniť okrem iných subjektov aj žalovanému prístup a právo cesty peši a motorovými osobnými a nákladnými vozidlami, a to do právoplatného skončenia konania o zriadenie vecného bremena vedené Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 13C/52/2012, presne tak ako to bolo v konaniach vedených na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6C/255/2013 a sp. zn. 7C/45/2017. Z uvedeného vyplýva, že v rozhodnom čase boli všetky skutočnosti užívania sporných nehnuteľností rovnaké ako v konaniach, ktoré predchádzali tomuto konaniu. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie mal vychádzať z už z vydaných rozhodnutí aj, čo sa týka výpočtu primeranej náhrady za užívanie nehnuteľností, ktorých sú žalobcovia spoluvlastníkmi a nie sa od nich bez relevantného odôvodnenia odkloniť. Čo sa týka rozsahu užívania nehnuteľností žalobcov žalovaným, ten sa nezmenil a bol v rozhodnom období rovnaký ako v konaniach, ktoré mu predchádzali. Uvedené však súd prvej inštancie vôbec nezobral do úvahy a priznal náhradu v neprimeranej výške, ktorá niekoľkonásobne prekračuje hodnotu bežného odčerpateľného zdroja za rok 2019 stanovenú znalcom. Žalobcovia sa vo svojom vyjadrení opierajú a poukazujú na uzatvorené nájomné zmluvy, ktoré majú svedčiť o primeranosti ich nároku, avšak z pohľadu právoplatných rozhodnutí, ktoré boli vydané Okresným súdom Žilina, najbližším inštitútom, ktorý zodpovedal užívaniu pozemku žalovaným, je inštitút vecného bremena spočívajúci v práve oprávnenej osoby k vecným bremenom zaťaženému pozemku, ktorého obsah je oveľa menší ako obsah nájomného vzťahu. Z uvedeného nepochybne vyplýva, že predložené nájomné zmluvy nemajú vplyv na výšku primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena, či ako podklad, ktorý by mal pre rozhodnutie vo veci samej relevantný význam.

27. Napokon v poslednom vyjadrení žalobcovia zopakovali časť svojej doterajšej argumentácie.

28. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná (neúspešná) strana sporu (§ 359 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), vec preskúmal podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP (z tohto titulu nedotknutými ponechal nenapadnuté a samostatné výroky I. a IV.) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario za použitia § 219 ods. 3 v spojení s 378 ods. 1 CSP) rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. b/, c/ CSP a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 391 ods. 1 CSP.

29. Odvolacia argumentácia je opodstatnená. Zásadná procesná obrana žalovaného bola od začiatku sporu/konania (prvé vyjadrenie žalovaného vo veci na č. I. 150 a nasl. spisu) založená na argumente smerujúcom proti výške uplatneného nároku. Inými slovami, žalovaný uplatnený nárok „akceptoval“ do výšky ustálenej spôsobom/výpočtom („rozdelením“ náhrady podľa podielu výmery medzi jednotlivých vlastníkov nehnuteľností prístupných z dotknutého pozemku vo vlastníctve žalobcov) už aprobevaným v rámci iného, právoplatne skončeného súdneho konania (a teda inak, než je požadovaný v tomto konaní) v obdobnej veci týkajúcej sa toho istého nároku za iné časové obdobie. Na preukázanie týchto tvrdení žalovaný súčasne predložil znalecký posudok (N. C., č. I. 193 spisu) vychádzajúci z ním preferovanej/požadovanej (a Okresným súdom Žilina v rozsudku č. k. 6C/255/2013-410 zo dňa 30.1.2018 prevzatej) metodiky výpočtu bezdôvodného obohatenia. Predmetný znalecký posudok síce skutočne (ako tvrdia žalobcovia) „pokrýva“ obdobie predchádzajúce v tomto konaní uplatnenému obdobiu/nároku, uvedené však nič nemení na týmto spôsobom jednoznačne formulovanej námietke, resp. procesnej obrane žalovaného, domáhajúceho sa iného spôsobu výpočtu bezdôvodného obohatenia.

30. Z následnej chronológie konania vyplýva, že žalobcovia v písomnom vyjadrení (č. I. 246 spisu) nesúhlasili s metodikou aplikovanou v znaleckom posudku predloženom žalovaným, na základe čoho žalovaný (nadväzujúce vyjadrenie na č. I. 286 spisu) predostrel dôkazný návrh, v rámci ktorého sa domáhal, aby s ohľadom na rozdielne znalecké posudky súd nariadil znalecké dokazovanie za účelom stanovenia hodnoty vecného bremena za sporné obdobie pri zohľadnení jeho spoluvlastníckeho podielu.

31. V kontexte opísaných procesných súvislostí je zjavne nemiestnym záver - „na preukázanie svojich tvrdení nepredložil ani nenavrhol žiadny dôkaz“ – okresného súdu o pasivite žalovaného. Inými slovami, vo všeobecnosti je síce správnu úvaha (okresného súdu) o procesných dôsledkoch neunesenia bremena tvrdenia/dôkazu, v osobitostiach súdnej veci sa však o takýto prípad nejedná. Súd prvej inštancie totiž neprípustne prehliadol určujúcu argumentáciu/obranu (viď predchádzajúce body) žalovaného, vrátane jednoznačne formulovaného/vzneseného dôkazného návrhu na vykonanie znaleckého dôkazu, keď túto procesnú aktivitu označil za nedostatočnú. Uplatnenie procesnej obrany

hneď v rámci prvého úkonu (ktorý má sporová strana k dispozícii) vrátane (súčasného) predloženia podporného dôkazu a vznesenie dôkazného návrhu (okamžite po popretí stanoviska protistranou) je však riadnym spôsobom realizácie procesných práv v sporovom civilnom konaní.

32.Obstáť nadväzne nemôže ani tvrdenie žalobcov (resp. okresného súdu) citujúce vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného, ktorý na pojednávaní uviedol (č. I. 432 spisu), že predmetný dôkazný návrh bol vznesený z opatrnosti.

33.Základom tohto stanoviska totiž bola legitímna myšlienka (žalovaného) o nadbytočnosti takéhoto/ďalšieho dokazovania s ohľadom na ním prezentované právoplatné súdne rozhodnutia vychádzajúce v obdobnej veci tých istých sporových strán (práve a len) z metodiky výpočtu presadzovanej/akcentovanej žalovaným. Nemožno za danej situácie žalovanému vytýkať, že, opierajúc sa o princíp právnej istoty (a z toho vyplývajúcej požiadavky predvídateľnosti súdnych rozhodnutí) očakával, že na právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dostane rovnakú odpoveď. Konštatované platí o to viac, že pri korektnej aplikácii inštitútu predbežného právneho posúdenia veci (§ 181 ods. 2 CSP) zo strany súdu prvej inštancie, osobitne (aj) vo vzťahu k žalovanému (ktorý by tak poznal určujúce úvahy súdu v danom momente), by z jeho strany k takémuto vyjadreniu nedošlo (t. j. vedel by s dostatočnou istotou, či na dôkaznom návrhu trvať).

34.Možno teda uzavrieť, že rozoberanou neudržateľnou konštrukciou o kvalifikovanej pasivite žalovaného sa okresný súd vyhol nevyhnutnosti vyporiadať sa so zásadnou procesnou obranou/námietkou o existencii inej metodiky výpočtu žalobného nároku. Týmto postupom došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces takej intenzity, že zakladá zákonný dôvod pre zrušenie dotknutého rozsudku, pričom rozsah predpokladanej potreby doplnenia procesného postupu presahuje zmysel/účel odvolacieho prieskumu. V ďalšom postupe preto súd prvej inštancie rešpektujúc vyslovené závery opätovne posúdi dôvodnosť a výšku uplatneného nároku a predostrie preskúmateľné/relevantné odôvodnenie svojich záverov.

35.Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie prípustné **n i e j e**.